

"Fakat nasıl sen güneşe yetişemiyorsun, çok uzaksın, hiçbir cihetle yanaşamıyorsun. Fakat güneşin ziyası, güneşin aksini, cilvesini senin âyinen vasıtasıyla senin eline verir..." İzah eder misiniz?

Âyet-i Kerîmede haber verildiği gibi, Cenab-ı Hak bize şah damarımızdan daha yakındır. İlim sıfatıyla hücrelerimize, atomlarımıza karar her şeyimizi bilmekte, kudret sıfatıyla her işimizi görmektedir. Biz ise ondan *"nihayet derecede uzağız."* Yani aklımız O'nun mukaddes zâtının ve sıfatlarının mahiyetini bilmekten çok uzaktır. Biz ancak esmâ tecellileri olan mahlûkat âleminde nazarımızı ve fikrimizi dolaştırabiliriz.

Cenâb-ı Hak, maddeden ve mekândan münezzehtir olduğundan, O'nun mahlûkata yakınlığı ve mahlûkatın O'ndan uzaklığı mesafe olarak değildir. Bizim O'ndan uzaklığımız iki şekilde anlaşılabilir.

Birisi; biz O'nun kemalini idrakten çok uzağız. Sadece İlâhî sıfatlardan bir örnek verecek olursak; Allah'ın kudreti sonsuzdur; biz sınırlı kudretimizle O'nun kudretinin sonsuzluğunu anlamaktan çok uzağız.

Diğer mana: Bizim varlığımız "mümkün", Allah'ın varlığı ise "vacib."

Mümkünün mahiyeti Vacibin mahiyetinden çok uzaktır; hiçbir cihetle benzerlikleri, yakınlıkları yoktur.

Okuduğunuz kitaba bir sinek konsa, o sinek zahirde kitabın içindedir, ama hakikatte kitaptaki manaları anlamaktan çok uzaktır. İnsan da kâinat kitabının arz sayfası üzerinde küçük bir canlı gibidir. İlim, hikmet, kudret, azamet gibi nice muhteşem manalarla dolu olan bu kitabı yazan Cenâb-ı Hak'ın zatını idrak edemez. Ama Cenâb-ı Hak bize bizden yakındır. Bizi bildiği ve yarattığı gibi, bizde tasarruf etmekte ve bütün ihtiyacımızı görmektedir. Zahirimiz de O'nun elinde; batınımız da. Saçımız zahir, kanımız batın kabul edilirse, saçımızı uzatan da O, kanımızı deveren ettiren de.

Allah zâtı itibari ile değil, isim ve sıfatları ciheti ile her şeyin yanında hazır ve nazırdır.

[On Altıncı Söz](#)'deki Güneş misali bu büyük hakikati akla yakınlaştırmaktadır. Güneş zâtı itibari ile bizden çok uzak olmasına rağmen, ısı ve ışığı ile göz bebeğimizin içine kadar girmektedir.

Besmelenin Allah'ın rahmet hazinesinin anahtarı olmasında şöyle latif bir nükte

vardır:

Sonsuz kibriya sahibi olan Allah ile insan arasındaki münasebetin sebebi, Allah'ın sonsuz merhamet ve şefkatidir. Yani nihayetsiz zillet ve hakaret içinde olan insanı Allah'a muhatap ve dost yapan sır O'nun rahmetidir. Öyle ise insanı Allah'a yaklaştıracak ve dost kılacak en kısa yol o İlâhî rahmete karşı şükür vazifesini salih amel ile yerine getirmesidir.

“Madem seni biliyor, rahmetiyle bildiğini bildiriyor. Sen de Onu bil, hürmetle bildiğini bildir.” (Lem'alar, 14. Lem'a)